

del viure, sublim per a aixecar-se per sobre del dolor i cantar encara un càntic d'amor a la divinitat. Tot això és l'home, i tot això és la patria; perquè Deu ha volgut que dintre la gran família humana hi hagués la gran varietat dintre la gran unitat; i mireu si és forta aquesta llei, que qui prova d'esborrar la varietat de les races, se queda sense homes. No en vá se va contra la obra de Deu. Sí, la gran varietat no desfà la gran unitat. Aixís com un individu no és idèntic a un altre, aixís com hi han personalitats individuals, hi han personalitats nacionals. I aixó, si caps hi ha que ho neguen, no hi ha cors que no ho sentin. Sinó, observeu si hi ha cap catalá que no se senti fill de una terra que té una ànima pròpia i una fesomia inconfundible en mig de les altres famílies nacionals. Si existeix algú que ho nega amb la boca, no és possible que amb sinceritat no ho senti.

La nostra Patria ens la sentim a dins des de el nàixer, i al obrir els ulls de la consciència coneixem que no podíem trobar altra terra que la que'ns volta, ni altre cel que el cel que'ns cobreja. Si tota ella és tan hermosa de tota hermosura! Si és tan bella, i tan honesta que'ns encanta l'esperit sense que 'l desvari dels sentits facen perdre al seay les regnes. Hermosura forta i lluminosa, sobria i radiant; altes muntanyes i delitoses valls; neus eternes i aires tebis perfumats per la flor del taronger, allá aprop la mar salada, la nostra dolça mar, l'amiga nostra, que encara está orgullosa d'haver breçolat nostres héroes, aquells catalans tan nobles que servíen als reis més nobles de la terra. Aquella mar nostra que riu i jogineja i crida eriçada de blancura immaculada, que ens porta la gràcia i la serenitat de l'antiga Grecia i que, al besar les nostres platges arenoses estirades amorosament, i a l'acaronar la nostra costa brava, se torna gràcia nostra, salut nostra, temperança nostra, flexibilitat pel nostre tremp d'almogáver.

I la nostra parla? En coneixeu de més bella? Jo en conec no gaires i no gaire profundament, peròestic segur que no n'hi ha cap al món, ni n'hi ha hagut de més noblement bella; noble sense pompes vanes, penetrant i ràpida pera expressar els moviments forts i sincers de l'ànima. Té la salut de la pagesa i la noblesa de la senyora palatina. És esquerpa i riallera. Té el tremp de l'acer i la dolcesa de la mel. No porta els perfums ubriagadors de les aromes orientals, però porta una forta sentor d'espígol i una frescor de ginesta que delita els sentits i entona l'ànima. I ella és filla nostra; que si una altra parla se ens imposés, prompte la informarfem a la faisó nostra, la pastarfem al nostre sentir i a l'esperit que'ns aguanta; que tenim força per a ésser nosaltres, i no cap altre, i per a véncer tot lo que al nostre esperit empatxi.

I la llengua té un accent, i l'accent és música, tonada; que respón als encisos de l'ànima, a les passions del coratge, a les exuberancies de l'ésser quan

l'home vibra per una vida plena, per una emoció de les facultats supremes. I si la parla és pròpia, també ho ha d'ésser la tonada; perquè no ha d'ésser de menys valor la substància que la forma, la cançó que la paraula. Perquè la música, la vera música, és la plénitut de la paraula; és la vera paraula viva i encelada, perquè respón a un estat més vibránt de l'home, a una vida més plena i més completa; és la bella expressió sentimental i directa de l'home; i, per tant, la característica de raça no hi és pas borrada, sinó sublimada, magnificada, amplificada, i amb més intens sentit de transcendència.

S'ha dit que la música era la llengua universal per excel·lència, la mateixa per a tots els homes. Si aixó fos cert, hauríem de confessar que'l sentiment de patria és una il·lusió; perquè si la més vibrant expressió de l'home no té característica en les diferents modalitats humanes, és inútil que la busquem en cap manifestació de la manera del sentir nostre; i si neguem un efecte tan necessari a la causa, com podem admetre aquesta? Si neguem el fill, neguem el pare; si neguem la música nacional neguem la realitat de la noció de patria.

Hi ha música natural i música artística. La música natural té per forma la cançó; la follia, el ballet. La música artística té les formes complexes que l'home ha trobat, treballat per una cultura refinada. La música natural ha sigut la primordial en tots els ordres, en ordre del temps i en ordre de la forma; primer és l'aigua regalada de les déus de la muntanya alta saltant per les roques selvatgines, que'ls jocs d'aigua ben ritmats i elegants dels brolladors vistosos del jardí clàssic.

I nosaltres la tenim la cançó nostra, ben viva, que respón a la accent de nostra parla. Per la deu de la canal de la nostra tradició, raja encara el filó de l'aigua fresca i regalada capaça de fer renáixer la florida de la nostra música artística. Perquè jo no sé quina virtut té la cançó nostra, que fa rompre en espontانيتats els talents músics de la nostra terra. La tonada catalana canta i refila, sospira i gemega, riu i salta i dansa amb un encís tan virginal, que'ns sorprén i ens alegre, ens porta la dolçor dels somnis de la juvenesa; porta la blavor de nostre cel, la sentor de nostres camps, i amb ella ens sentim rejuvenits com en bella primavera. Jo no sé ni puc dir el misteri de la bellesa i encants de la nostra cançó: és el misteri de la raça que canta el fort i dols plaer del viure. Jo no sé qué tens, cançó, que sols te trobo comparable a la florida del virginal primer amor de l'home: aquella dolçor del mirar, la cadença harmònica del parlar, la gràcia honesta del bell caminar, i encara tot aixó sublimat per una fortitut tota ennoblidora.